

Magnifico ac prestantissimo viro domino Marco Lauretano patritio Veneto fra-
ter Mattheus de Randatio siculus agrigentinus ordinis predicatorum. S. P. D.

Factus illud terribilissimum observandi pbi: eminentissimum lauretane fami-
lie exemplar generose domine Marce: quedam reuolenti mihi se-
pius occurrit. Consueuerat si quidem diserto eloquio: consultaque mente prou-
de amicis suis adiurare: malle se nunquam natum: quam sibi soli natum. Quod ego sepi-
us animo collectum (ut par fuerat) data occasione executum promisi. His vero diebus dum
matrum nostri Burlei de physico auditu examen recenserem: tanti viri scripta: tot mendis
scatere: tot erroribus rugosa nunquam perpeti potui: et quod sepius optarum modo perficere de-
creui. Accipies igitur vir integerrime deditissimi tui Matthei: eo quo tibi offertur animo mu-
nusculum: hec etenim nostrorum studiorum prelude: tibi deberi preceteris iudicavi. Tu namque
et insigni prosapia: et fortune liberalitate: animique frugalitate dotatus: bonarum artium fau-
tor: imo repator existis. In quibus cum Burleus non vltimum locum occuparit: satis me per-
fectum putavi: si tanti viri commentaria que vetustate corrosa deprauataque ceciderant: in pro-
prium ego nitorem redigere tentauero. Quod equidem facere destitissim nisi me tuarum alarum
umbra animasset. Scio namque complures sciolos hanc meam lucubratiunculam cerbereo la-
tratu impeturos: sed rumpantur ad necem usque: veritas tamen non viciabitur: quare te stre-
nue defensum confido. Sola etenim apud te refugium huius veritas: optimis si quidem mori-
bus ab ineunte etate institutus ad iustissimum veritatis culmen adeo deuenisti: ut te insatura-
ta urbs concordie concentu vndique celebret. Quid tota urbs: imo totus cum Italia tum ex-
terarum gentium fauor: et applausus in te unum confluit: quem claro adeo sanguine: virtute: pbi-
tate: decore: sapientia: insignitum cognouit: ut tot stemmata tot virtutes reticendo lederet.
Quis enim tui sanguinis generosa comdecoramina fileat: que tot tantisque dignissimi heroes
gloriosis monumentis super ethera sustulerunt: quos quis enumeret. Petrus namque ille unus
tot sibi laudes animo manuumque comparauit: ut eum solum si meis carthiis comcelebrare auferim et
ingenium et vires tanto oneri succubant. Is enim felicissimo venetorum impio contra ligurum pote-
tatem adeo proficuum: visus est: ut et patrie assertorem camilli titulo insignierint. Sed quod a lo-
ge exempla peto: cum proxima vltro se offerat. Serenissimus si quidem hic princeps noster:
dominus Leonardus Lauretanus: tot tantaque memoratu digna edidit: ut patris patrie meri-
to nomen subierit: o felicem: o faustam denique familiam: cui tanti viri scripta aggregantur. Is
namque (me auspice) proferet impius super et garamatas et indos: extra anni solisque vias. Reli-
quos silentio opprimo ne in orationis potius quam epistole tenorem desinas. Te unum comenda-
bo: qui a maioribus tuis minime degenerasti: imo eorum stemmata: que temporis diutur-
nitas pene oblitterarat: tui sacrati nominis memoria reficit. Accipe ergo Lauretane sy-
dus familie scripta Burlei in libros physicorum: que nisi tibi digna iudicaris: animam sal-
tem dantis: tibi etiam maiora permittente rectius considerabis. Vale felix nostrorumque memor.

Philippi Binaldi epigramma pro Burlei recognitione.

Quae tenebris suffusa oculos cariosa vetustas
Truferat ad stigas inuidiosa domos:
Ardua quaeque etiam timuerunt dogmata vincis
In proprios redeunt nunc vegetata animos.
Sopitos docili sedauit pectine manes
Orpheus: emeritaz dum rapit eurydicen.
Mattheus gelidas superauit cultior umbras
Firmans Burlei: qua valet arte pedes.
Te merito extollet virtus per secula: per te
Languida quae fuerant scripta: resecta vigent.

2

CEx illustri Baduariorū familia que olim pticiacha dicebat oriundo dñio Sebastiano cēfōri cōis Uenetiariuz p̄stātissimo Nicholetus Uernias Theatinus. S. P. D.

CUm a teneris annis magnificētā tuam singlari amore fueri p̄secut⁹ tū illustrissima familia tua ex qua plurimi duces claruerūt: q̄rū imagines in ducali palatio uenetiāz longe lateq; fulgēt: que baduaria dicta est a bauariis illis germanorū ducib⁹ ex qb⁹ est oriūda. ut in uenetoꝝ croniciꝝ lectū est: tū ēt singulari doctrina tua. cū enim sub disciplina clarissimi p̄bi pauli p̄gulēsis eēm: a q̄ ēt tu erudit⁹ fuisti: pluries ab eo audiui te sūmū p̄bm atq; theologū euasisse nullūq; eē qui te in doctrina frācisci de marronis s̄tilisq; doctoris Joānis scoti añcellēt: cui⁹ rei expiētā p̄cepi ex acutissimis tuis argumētationibus q̄s in q̄dā publica disputatione uenetiꝝ fecisti: dū gñale capl'm fratrū minorū ibi celebraret: tū qz affinis z p̄terraneus meus clarissimus p̄bificus z medicus Nicholaus manupellus theatinus in tuis larib⁹ fuit educat⁹. Sed q̄ amorē meuz erga magnificētā tuā plimū auxit: fuit sūma iustitia atq; integritas quā superiorib⁹ diebus: dū uenetiꝝ eēm itelleri. Lū eni per illustrissimū dñiuz uenetoꝝ pluribus doctoribus salariū auctū eēt: statū cū ad aures dñationis tue puenit id q̄ leges uenetas factū eē: illō p̄ siliū. 40. reuocari fecit neq; p̄ces aliquete a p̄posito reuocare potuerūt. S; qd dicā mirabili dictū. Lū eni antea litigātes corā aduocatoribus vix audiri potuissent ip̄e ab ortu solis usq; ad occasuz q̄t audiri desiderāt benignissime audit: z cū nullus amplius audiri cupiat añ ostium officij exclamare singulis diebus iubet ut sigs est qui aliqd ex offō uelit cōpareat. O rē scām z maxie pauperib⁹ cōmodā quā ne cato qdē ille cēfōri⁹ cui⁹ tu filis oīno es sancti⁹ excogitare potuisset. Lū igit a tenella etate magnificētā tuā ut dixi dilexerim desiderauī semp̄ re aliq; magnificentie tue id idicare: qd nō me factuz sp̄o. Superiorib⁹ dieb⁹ ab ip̄pressoꝝ ribus qbusdā rogatus ut burletū sup libris de p̄bifico auditu emēdarē: q̄ antea impressus corruptissimus erat quē cū eēm h̄ anno lecturus ob scholasticoz utilitatē: laborē hūc libēter suscepi. ueꝝ qz ip̄e Burle⁹ z pleriq; modernoz nullā aut trūcatā p̄bie diuisionē ponit egdē neciāz. Decreui illā attingē quā ex antiq; z ueris pipateticis suscepi. Amplissimā ēt illā qōnem de icobatione formāz a me tractatā tuo noi deditā que oīa anteq; ip̄rimant decreui ut a dñatione tua discutiant. ut siqd in eis offensum iuenerit emēdare polireq; ualeat. bñ ualeat Dñatio tua cui ēt atq; ēt me commendo.

Expositurus h̄ anno librū de p̄bifico auditu Aristō. Lū ps sit p̄ma speculatiue p̄bie z egdē toti p̄bie neciā: pars aut in relōne ad totū dī: relatiua aut sil' cogsci est neciū: necē eni est in utrorūq; rōnibus utriusq; uti: ut porphirius refert. Usū est mihi neciō eē ip̄ius p̄bie diuisionē p̄mittēdā in singulas eius ptes: ex qua totū p̄bie z singularz ptiū eius notitiā p̄seg cōmode ualeamus. uolētes q̄ ip̄az p̄bias diuidē p̄ eius diffōnē tāgamus quas Themistius in p̄hemio libri de p̄bifico auditu ponit. d. Est eni ut corpis medicina ita oī p̄bie p̄fectio. z h̄ est qd Themisti⁹ inq; in eodē p̄hemio de p̄bifico auditu quē nup; trāstulit de

greco in latinū in oī disciplinaz gñe eruditissimus Hermolaus barbar⁹ qui z si noie barbarus sit re tū nō barbarus. sed latine lingue ornamētū singulare. is eni librū posterioroz analeticoꝝ themisti qui oli nescio q̄ auctore in latinū vsus fuit. Lū intelligibilis eēt z oī barbarie plen⁹. ip̄m egdē difficillimū facillimū nobis reddidit oīq; demiq; barbarie purgauit Themisti⁹ libroz Ari. de auditione p̄bifica facile est asleg itētione si p̄us eius ptis p̄bie diuifio que de nā est ad memoriā reuocata in mediū p̄ferat. fortasse vō opep̄ciū facturi sum⁹ si vniuersa p̄bie distictio que ab Aristō. est istituta a nobis hoc loco breuif exposita explicataq; fuerit. P̄bia igit est oīs pipateticoz aucte Boetio sup porphirio referēte in tres ptes diuifia. p̄ctiā. s. spectatiuā z rōnalē. Et qz ad bimēbrē oīs bona diuifio reduci debet dicam⁹ qz p̄bia alia est rōnalis alia realis. Rōnalis que idē qd logica est. dca eni logica a logos qd est rō eodē boetio in loco ubi sup ita exponēte. diuidit in rhetoricā poeticā z eas pte logice que de p̄fecto sillo est z de his que ei adminiculantur. Lū eni sint tres actus rōnis in qbus nos errare p̄tingit tres erūt logice ptes que nos in ip̄is dirigūt ne errare possim⁹. P̄im⁹ act⁹ est simpliciū itelligētia in q̄ errare possim⁹ attribuēdo dictionē vni que alci puenit. ne in isto actu decipiamur ordinata fuit vna ps logice que p̄dicamentoz appellat in qua de singulis dictionib⁹ Aristō. tractat. cui liber porphirij adminiculat. hūc librū scripsit Architarētina q̄ nullo q̄st vbo mutato Aristō. sua p̄dicamēta accepit. ab isto plato instruct⁹. de oppōnibus pythagoricis fuit. fuit eniz solertissimus p̄bs de q̄ Aristō. in 7° metha^{ce} dicit. Diffōnes p̄fecte sūt tales q̄les fuerūt diffōnes Archite. Scōs actus intellectus est cōpō ul' diuifio: ne in isto erret fuit ordinata scōa ps logice que periarmentas seu de iteratione dī ubi de singulis enūciationib⁹ Aristō. tractat. Tertius actus intellectus est discursus: discurredo eni addiscimus. oīs eni doctrina z oīs disciplina ex p̄xiti fit cognitione: ut p̄ posterioroz patet: ne erret in isto tertio actu ordinata fuit tertiā ps logice que de argumētatione p̄fecta: z sillo p̄fecto est. Notāter dico p̄fecto: qz de imp̄fecto sillo z imp̄fecta iductione in rhetorica tractat cū eis utat z rhetoricus z poeta: ut p̄ rheto. Aristō. patet: z si de eis in ista tertiā pte tractat. h̄ est per accidens z ex p̄nti: z ista appellat ars noua. qz pro maiori pte ab Aristō. fuit inuēta: due p̄me ptes s̄b ueteri arte cōtinent. qz ab auctoribus inuēte: ut sup diximus. In uētiū eni Ari. inuenit ut ista patebit. Ista que de sillo est in duas ptes diuidit in inuētiū. s. z iudicatiū: z h̄ est qd Cicero in p̄ suoz thopi. inq;. Oīs rō differēdi quā ueteres logicē. appellare. in duas p̄tita est ptes. in eā. s. que iudicādi. z hāc sufficienter stoici p̄secuti sūt. z alterā que inuēdi. z hanc Ari. utriusq; p̄tis p̄nceps adiuenit. que ab antiq; dialetica ul' topica dca est. Topica que idē est qd localis. qz locos seu maxias ppōnes inuenit qbus qdlibet p̄positū p̄cludi pōt. Ad oīuz eni methodorū p̄ncipia viā hēt. ut p̄ topi. dicit Ari. diuifia est in duas ptes. qz qdaz est que vōs locos ministrat. z hec ps tradit in. 8. libris topi. qdā tm appenter locos. z hec ps tradita est in libro elēchoꝝ. Ista vō que iudiciū p̄stat: cū iudiciū fiat per resolōnez: pōt ip̄a resolutiua seu analetica appellari. Resolutiua

In duas partes partita est. quare aut resoluimus et resoluere docemur. Quoniam in premissis et promissis in terminos. et hec tradit in libro priorum analeticorum. aut effectus in casibus: et hec per se tradit in libro posteriorum analeticorum. Ex quo patet ordo et sufficientia librorum ab Aristotele. de syllogismo copulato. C. Primus enim est liber priorum in quo Aristoteles tractat de syllogismo in communi docendo figuram et modum in quo fieri debet: docetque reducere imperfectos ad perfectos syllogismos: et resoluere quoniam in premissis. et promissis in terminos. que resolutio cum sit omni syllogismo communi prior est ea resolutio que in speciali fit syllogismo demonstratiuo. scilicet tamen circa necessaria versus facta. et ideo appellatur liber priorum analeticorum. et liber posteriorum de posteriorum analeticorum. quare resolutio que hic fit prior est ea resolutio que in libro priorum fit. Ex quo patet error quondam creditum: id est posteriorum appellari. quare ab Aristotele ultimo editus. C. Secundus est liber topicus in quo tractat de syllogismo per se ad maius probabile: et quare probabile idifferens est ad necessarium et contingens sed liber immediate de sequenti librorum priorum et adponi libro posteriorum: id est de syllogismo per se ad maius necessarium tamen tractat. C. Tertius ad partem se extendit topicus syllogismus que demonstratiuus est: et per se communi: et per se de eo prius est determinandum: et hoc syllogismus de dialectico seu topicus: ad omnium methodorum principia via habens: et ars de eo de dialectica. C. Ex quo patet error creditum. probabile et contingens aduertentia dici. Cum secundum Boetium in topicis suis. probabile diuidatur in necessarium et contingens. est igitur idifferens ad necessarium et contingens ad uerum et falsum. sunt enim falsa quedam ueris probabilia ut 8. topicorum dicitur: cui intellectus assentit cum formidat quedam: et hoc est quod dicitur in diffinitione probabilis ab Aristotele. Probabile est quod uidetur omnibus aut pleribus aut sapientibus et his aut omnibus et ceteris. In quo diffinitione. scilicet hominum genera tanguntur. quedam enim sunt grossissima probabilia et hec sunt que ab omnibus recipiuntur. et hec sunt quibus rusticus assentit ut quod celum tegat nos. quedam sunt non ita grossa que ex plerique opinione sunt habitata que illa que iuriste recipiunt. Si enim plures suorum doctorum aliquid affirmet illud statim recipiunt nullam rationem querentes. unde cum isti iuriste circa singularia. ut puta humanos actus versus facta eorum conceptus erunt singulares sed non cum maius conceptus et uerborum ualde. et ideo non est mirum si non recipiunt nisi quedam grossa probabilia. Quedam uero sunt probabilia subtilia: et hec sunt in 3. genere: quedam enim sunt subtilissima et ista recipiuntur a diuinis: quedam medio modo: et illa a naturalibus recipiuntur: quedam absoluta subtilia: et illa a mathematicis recipiuntur: et hoc est quod dicitur in 3. de anima textu 20. quod secundum diuersitatem huius uerborum cogitatio diuersificat homines in quatuor uirtutibus dicitur in topicis de quo Alpharabi scripsit in elenchis. primi homines tangunt per primam particulam que uidentur omnibus. scilicet per secundam. aut pleribus. tertij per tertiam: aut sapientibus omnibus. Probabilia igitur recepta a sapientibus non inconuenit esse necessaria. Et hoc est quod Egidius romanus inquit in posteriorum. quod rationes in secundis intentionibus facte ex necessariis precedentes sunt topici. Ex dicitur et patet quod iurisperiti multum igitur biles sunt: et artium doctores nobiles multum: cum iuriste circa grossa et igitur bilia probabilia versus facta: ut uidebitur in parte que ad doctrine bonitatem introducere: que quare utrumque medicina iure civili sit nobilior. Ex dicitur patet error creditum idem importari per dialecticam et logicam: cum dialectica ut uisum est per se logicam: et illa per se que inuetiua dicitur. C. Post dictum librum sequitur liber posteriorum id est de syllogismo per se ad maius necessarium agitur. C. Ultimus omnium est liber elenchorum. Nam cum in eo libro tractentur obligates quedam syllogismi tamen simpliciter ut patet de syllogismo in forma peccate que topici. ut est syllogismus tamen in apparenti loco fundatur: que est demonstratiui: ut est syllogismus falsigraphus. quare ex propriis principijs alicuius discipline male intellectus procedit. Notitia autem recti procedit notitiam obligat: rectum enim est iudex sui et obligat. ut per de anima scripsit Aristoteles. Et hic est quod tres dicti libri hunc librum procedere debent. Ex quo patet error pauli heremite in principio primi posteriorum. d. librum postea. ultimum est iter librorum noue artium. Ex dicitur et patet quod diffinitio que aliquotum de syllogismo. d. syllogismus diuidi in peroristicum et cetera. uana est. cum peroristicum cum syllogismo simpliciter uertatur. Sed syllogismus a peroristico topici. diuiditur in dialecticum demonstratiuum litigiosum et falsigraphum. quare si litigiosus et falsigraphus sed sophistici coelecho continentur. erit igitur diuisio syllogismi in illos tres. dialecticum. scilicet demonstratiuum et elenchum sophisticum. Et nota quod illa diuisio non est generis in species. generis autem peroristici ad suas species per maius: sic in proposito contingit. Dialecticus enim per maius probabile: demonstratiuus non per necessaria peroristici. Item syllogismus peccatus in forma non dicitur syllogismus. Rhetoricus est et rationalis: quare directiua in actibus rationis. uerumque versus facta circa maius grossam et morale: ut circa humanos actus. id est ut in istis directiuis in actibus rationis grossis et diminutis respectu horum istorum quibus logicus utitur. Ista autem sunt enthimemata et exempla. Iuxta illud peroristici in posteriorum: rhetoricus suadet per exempla quod est inductio et enthimema quod est quedam imperfectus syllogismus. et hoc est dicitur peroristici. ubi inquit quod syllogismus et inductio sunt uolentiores ad probandum quod enthimema et exemplum. Et quare peroristici et defectus coguntur per suos habitus: id est dialectica que de syllogismo et inductio tractat prior et nobilior est et prius debet doceri que ipsa rhetorica: que est quedam grossa dialectica. et hoc est quod peroristici dicitur peroristici suorum: quare rhetorica affectiua est dialectice: et hec est causa que Boetius in suis topicis mixtum et dialecticam et rhetoricam tradit. Poetica uero est rationalis de eo quod ex factis rationari docet: ex quo suspitio quedam generatur ut in poetica ab Aristotele. et per colligitur. Non organica uero alia poetica alia speculatiua. Practica uero diuiditur in factiuam et actiuam. tollit hec diuisio ab Aristotele. 6. methaphisica. ubi probatur quod naturalis peroristici nec est actiua nec factiua: sed speculatiua. patet et quare medicina cum sit poetica non est actiua. relinquitur igitur quod sit factiua. et isti deseruit medicatiua ars que ex illa generatur potest. sed est ut plurimum experientis generatur: et hec est illa que iter. 7. artes mechanicas nuntiat ut in parte infra patebit. Sunt enim artes mechanice. 7. uidelicet: Navigatio. Lanificium. Armatura. Agricultura. Venatio. Architectura. Medicina. Actiua uero in tres diuiditur. ethicam peroristici et poli. peroristici mores edocet quibus singulorum uero hominum uita instituat. 2. domus gubernationem. 3. ciuitatum. hic omnis legum peroristici fluit. Theo. in tres partes distributa est naturalis mathematicam et diuinam. Mathematica in geometriam arismetice. astronomicam musicam et perspective. Ex quo patet error dicitur scias diuidi in poetica et speculatiua tanquam in essentielles et immediatas duas sumendo illud fundamentale: nam logica nec poetica est nec speculatiua cum non sit non organica que in illa diuiditur: habet et finem distinctum a poetica et speculatiua. Est enim finis eius iudicium aut inuetio: ut Boetius uult in predicabilibus. Naturalis in 8. partes distributa est. cum enim de rebus naturalibus et mobilibus ut habent respectum ad motum sit naturalis consideratione: iuxta illud secundum peroristici peroristici que mouet non mota non sunt amplius peroristici considerationis: aut enim de ipso corpore mobili in se et absolute considerat et illa consideratio tradit in libro peroristici quod peroristici iter omnes partes peroristici. Aut de ipso peroristici ad ubi: et hec consideratio habetur in 2. parte. scilicet in libro celi. Aut de ipso peroristici ad formam et hoc dupliciter. quare aut ad formam simplicis: et hec consideratio habetur in libro de generatione que 3. peroristici est scie naturalis: aut de ipso peroristici

ad formā mixti. et h̄ dupl̄r. qz aut h̄cto ad formā mixti impfecti. et hec p̄sideratio tradit̄ i pte 4^a i libris. s. metha^u. aut h̄cto ad formā mixti p̄fecti et h̄ dupl̄r. qz aut iaiati aut aiati: si iaiati hec p̄sideratio tradit̄ i 5^a pte i libro. s. mineraliū que trāslatū ab Ari. nō h̄m^o. s. h̄m^o. et Albr^o ip̄m cōposuerūt. et h̄ ē qz p̄^o inq̄t p̄ phisicorū: libri de mineris nō h̄m^o neqz de plātis nisi duos tractat^o. Si autē sit p̄sideratio de ip̄o h̄cto ad formā mixti aiati. hec p̄sideratio i tres ptes ē p̄rita. nā uolentes nos de aiatis corpib^o determinare: oportet p̄us de eorū aia ingrē: q̄ ps et cā ē eoz. Cognitio enī cātū ex cognitioe suaz cātū p̄det: et hec p̄sideratio tradit̄ i pte 6^a nālis p̄hie q̄ liber d̄ aia iscribit̄: et ab Aui^o. 6^a nāliū et b̄n merito appellat̄: i q̄ de aia f̄m seip̄az et de suis potētis et opib^o ut ab ip̄a fluūt det̄miat̄. Post illā p̄siderationē de aia p̄ueniēs ē ut d̄ corpib^o aiatis determinet̄: q̄rū cognitio acq̄rit̄ ex potētis et opib^o aie nō absolute p̄siderat̄: s̄ ut h̄nt quādā cōcretionē ad corp^o: et p̄ut det̄minat̄ ptes corpis et det̄miata organa requir̄t. et h̄ dupl̄r. qz aut fit de ip̄is det̄minatio i ḡnali. et h̄ tradit̄ i p̄uis libris nāliū i q̄b^o d̄ cōib^o opationib^o oiuū aut pl̄iūz uiuētūz ut ista det̄minata exigūt ist̄ra: ut sup̄ dixim^o fit p̄sideratio: aut fit de ip̄is p̄sideratio i sp̄ali applicādo oia hec ad singulas sp̄es aialū et plātaz det̄minādo qd̄ sit p̄p̄riū vnicuiqz sp̄ci: et hec p̄sideratio tradit̄ i libris q̄s scripsit d̄ aialib^o et plātis: et sic h̄m^o p̄te octauā scie nālis: et h̄ est qd̄ Aristo. inq̄t i p̄ncipio libri de s̄su et s̄sato. Que qd̄ a p̄orib^o d̄ aia tradita s̄t s̄biiciant̄. Lōsequēs ē ut de aiatis corpibus loq̄mur. Cōsideratio aut̄ media i tres ptes ē diuisa: q̄rū vna p̄tinet ea que p̄tinet ad viuū i eo qd̄ viuū: et hec p̄tinet i libro que scripsit de morte et vita: i q̄ et det̄minat de respiratiōe et expiratiōe p̄ que i q̄busdā vita p̄seruat̄: et de iuuetute et senectute p̄ que diuersificat̄ stat^o vite. Similr̄ et i libro q̄ iscribit̄ d̄ cāis lōgitudinis et breuitat̄ vite: et i libro que fec̄ d̄ sanitate et egritudine q̄ p̄tinet ad d̄spositionē vite: et i libro que d̄ fecisse de nutrimēto et nutribili q̄ duo libri ap̄d nos nōdū habent̄. Alia v̄o p̄tinet ad motiū. q̄ qd̄ p̄tinet i duob^o libris. s. i libro d̄ cā mot^o aialū: et i libro d̄ p̄gressu aialūz Tertia v̄o p̄tinet ad sensitīuū circa qd̄ cōsiderari p̄t̄ et illō qd̄ p̄tinet ad actū iterioris et exterioris s̄sūs. et q̄stū ad h̄ p̄sideratio sensitīua p̄tinet i isto libro q̄ iscribit̄ d̄ s̄su et s̄sato. i. sensitīuo et sensibili s̄ q̄ p̄tinet tractat^o d̄ memoria et remiscētia. et itez ad p̄siderationē sensitīui p̄tiet illō qd̄ fac̄ d̄iaz circa s̄sūs i s̄tēdo ul̄ nō s̄tēdo qd̄ fit p̄ s̄onū et vigiliāz d̄ q̄ det̄minat i libro q̄ iscribit̄ de s̄ono et vigilia. S̄z qz oportet p̄ magis silia ad d̄silia trāsire talis videt̄ hoz̄ librorū ordo: ut post lib̄ū d̄ aia in q̄ d̄ aia s̄z se det̄minat̄ imediate sequat̄ h̄ lib̄ de s̄su et s̄sato qz ip̄m s̄tēre magis ad aiam q̄ ad corp^o p̄tinet post que ordinādus ē lib̄ d̄ s̄ono et vigilia. Deide sequunt̄ libri q̄ p̄tinet ad motiū qd̄ est magis p̄p̄riū quū sensitīuo. Ultio ordinant̄ libri q̄ p̄tinet ad cōez p̄siderationē viuū. qz ista p̄sideratio d̄sponē corpis maxie p̄cernit. ex q̄b^o sequit̄ qz cū ex opib^o aie duplex possit fieri p̄sideratio: vna ut ip̄a ab aia fluūt. Alia ut ip̄a p̄cretionē h̄nt ad corp^o et s̄z diuersitatē hui^o p̄cretionis diuersificant̄ libri p̄i nālis ab ip̄a opa aie spectātes. ip̄e aut̄ itellect^o aut ei^o opatio cū nullā h̄at p̄cretionē ad corp^o. maxia enī ei^o cōcre

3

tio ē i aia. Sūma aut̄ ei^o abstractio ē i s̄stātis sep̄at̄ et iō p̄ter lib̄ū d̄ aia ari. nō fec̄ lib̄ū d̄ itellectu et itel ligibili. ul̄ si fecisset nō p̄tinet ad sciam nālē s̄z magis ad metha^u cui^o ē p̄siderare d̄ s̄stātis sep̄atis: cui^o oppositū uoluit Albr^o magn^o. hec ē rō sci thome cōp̄riote n̄ri i libello d̄ s̄su et s̄sato. Sequit̄ et qz oīno mētūnt̄ qui dicūt s̄biectū lib̄i d̄ aia eē corpus aiātū imo ip̄a aia ē ei^o s̄biectū. ut sup̄ dilucidatis clare patet. Corp^o v̄o aiātū p̄sideratū f̄m opationes aie cōes oib^o ul̄ pl̄ib^o aiatis ē s̄biectū i libris puoz nāliū. p̄sideratū v̄o s̄z opationes p̄p̄rias vni cuiqz sp̄erū nāliū et plātaz. s̄biectū ē i libro de aiali b^o et plātis. patet et qz lib̄ d̄ plātis nō n̄iat ut distict^o a libro d̄ aialib^o ut Joānes d̄ gādauo uoluit i p̄^o qōne p̄mi libri d̄ aia. cū isti duo libri p̄ueniāt i vna foiali rōne p̄sideradi: In ip̄is enī fit p̄sideratio de opationib^o aie. ut ip̄e approp̄iant̄ vnicuiqz sp̄ci aialiū et plātaz. Ex q̄ patet ordo istaz liberaliū artiuū q̄stū ad doctrinā. nā p̄ debem^o discere grāmaticā. deide logicā: demū moralē p̄biam. deide mathe maticas. ultio diuinā. Et h̄ ē qd̄ Themisti^o inq̄t i p̄logo phisicorū dicēs. nā post morales scias q̄ ad vite n̄re istōnez p̄tinet: et post rōnales q̄ nobis tradūt regulas d̄sutiēde et diiudicāde vitatis cape scēda erit rex nāliū disciplina. Mathe^o et debet sequi nālē: qz nālis ex nobis notiorib^o p̄cedit ut Al bert^o p̄ phisicorū testat̄. C̄ Dictū est sup̄ius medici nā excellere ius ciuile. Pro hui^o ergo dicti explanatione infra sensata questio mouet̄.

Uestio ē an medicia nobilior atqz p̄stātor q̄ fit iure ciuili. qz nō: Arguit̄ p̄ sic. Illa scia q̄ reddit hoies magis honorabiles ē nobilior. Jus ciuile ē h̄^o. q̄ et c. tenet p̄na cū maiori. minor patet aucte Licerōis dicētis off̄orū p̄. Jus ciuile sp̄ i sūmo honore hituz fuisse. et hic ē qz iuriste dicūt qz scholares iuris d̄ni d̄ant appellari. p̄fessores v̄o medicie maḡri. C̄ Sec̄do. illa scia est alia p̄stātor: q̄ maxie archimatica ē et p̄ncipalissima inter oēs scias. s̄z scia iuris q̄ politica ē: ē h̄^o ut p̄ ethi corū Aristo. p̄oit i p̄hemio ubi inq̄t. politicā p̄cipe oib^o alijs artib^o. h̄t enī s̄b ip̄sa p̄ciosissimas disciplinaz ut militarē rhetoricā et c. p̄cipit enī et ordinat̄ q̄les debēt eē artes i ciuitate. Itē qz scie speculatiue legant̄ i ciuitatib^o et ita oib^o et p̄cticis et speculatiuis p̄cipit. q̄re et c. C̄ Tertio. illa scia ē nobilior cui^o finis ē nobilior: s̄z politice et iuris ciuilis ē h̄^o. nā finis iuris ciuilis ē facē hoiez v̄tuosū: finis v̄o medicie ē p̄seruare hoiez i suo eē: s̄z eē v̄tuosū ē nobili^o q̄ i eē p̄seruari. nā q̄n aliqd̄ ad aliō cōpat̄ cuius oppositū meli^o ē opposito alteri^o: ip̄z q̄z meli^o ē ut tertio patet topi. s̄z v̄tuosū cōpatū ad p̄seruari eē est huiusmodi. nā oppositū v̄tuosū ē vitiosū qd̄ deterit^o ē opposito ip̄ius p̄seruari i eē qd̄ ē mori. nā magis ē eligēdū mori q̄z eē vitiosū ut 4° patet ethi corū: et iō vitiosū deterit^o ē. min^o enī eligēdū deterit^o ē ex 3° topi^o. C̄ Quarto. illa scia ē alia nobilior cui^o s̄biectū nobili^o est s̄biecto alteri^o. ut p̄ de aia colligit̄. S̄z subm iuris ciuilis ē h̄^o cū sit h̄o sanabilis s̄z aiaz q̄ nobilior: ē hoie sanabili s̄z corp^o: qd̄ tale sit iuris subm patet ex legis d̄sponē que cū sit donū dei ars ē et eq̄ et ueri. p̄cipiēs h̄o estū. p̄hibētqz p̄riū. Sic enī v̄tus salus ē aie: ita vititū morb^o ē ei^o d̄. v̄n p̄nitiones i legib^o ordiate dicūt̄ medicine. Cū igit̄ finis legū sit v̄t^o aie q̄ salus ē ei^o. erit q̄ h̄o sanabilis s̄z aiaz ei^o subz. C̄ In oppoitiū et p̄ pte v̄a

arguit p sic. Illa scia e alia nobilio: cui finis e nobi-
lior: s; medicina e h^o. na cu finis ei sit hoies i ee co-
seruare: politice vo finis est pace i ciuitate iduce z
ofuare. Costat aut q ee cu sit suba e oi accite no-
bili^o ex 7° metha^o. qre z c. C Sedo illa scia e nobi-
lior alia q het modu pcededi nobilior e ut patet ex
p d aia. ubi pbs vult sciaz de aia excede alias scie-
tias no solu pp subti nobilitate: s; pp demratiōis
certitudine. medicina e h^o. na ipa utif aliqn. pef-
su: qz aliqn pp qd z demōstrādo scit se demōstra-
re: cui^o oppositū ptingit i iure cu ipi initanf aucta-
tib^o doctor us. z si aliqn discursu demratiuo utant
cu no itelligant se demrāre scire nullo mō possūt.
Est eni scire p demratiōē itelligē. Et si arguit ut
paulus hēmita in suis pdicabilib^o: discursus q isti
utunt cu sit demratiu^o: z demratiō e fill's faciens
scire. aggnabit g sciaz. Rūdeo q bn est demrati-
uus z aggnatiuus scie: s; i sbiecto apto z disposto
p hituz diale^o q isti carēt: z no i eis: s; i eis ex tali
discursu gnaf hitus qdā opinatiu^o formidini pmi-
ri^o q lōge scia i grabilior e. C Tertio illa scia q sub
alternaf scie nobiliori e nobilior: medicina est h^o
g z c. tenet pna cu maiori qz sbalternata recipit sb-
iectū suū z pncipia a sbalternate. minor vo e per se
nota. sbalternaf eni medicina pbie nali ut i libello
de sensu z sensato colligif. cui^o auctas tāgif in cor-
pore qōnis. Jus civile vo poli^o. Costat aut sciam
nālē poli^o ee lōge pstantiore. Ipsa enim celestia z
gliosa corpa contēplaf qstūm ad eorū quiditatē.
Quiditatez itellectiue aie ipsa sola deu ceterasqz
itelligētias ee demōstrat: diuin^o vo z pms pbs re-
cipit ab ista h gen^o entiu abstractoz ee sine cui^o co-
gnitione de qditate dei z ceteraz itelligentiaz ni-
hil cōtēplari possēt. Questio eni an e pcedit qōnē
qd est. ipaz oium naliū q ifra globū lune sūt cās
cōgscē docet. Cū igif sine ipa nali scia neqz de ne-
qz alie itelligētie cōgsci pnt in quaz cognitiōe cōsi-
stīt vā hois felicitas ad quā leguz piti ex solo hitu
legali puenire nō pnt: qm finis legalis pōnis e feli-
citas qdā circa quivē z cōicari fm civile puerfatio-
nē. talis aut nō e vā felicitas s; qdā felicitas huma-
noz actuū: ut patet. 10. ethi^o. ubi Arist. felicitatē
ponit in opatiōe speculatiua z speculari sic dices.
Inqstū aut pcedif speculari z felicitas z qbus ma-
gis inest speculari z felices ee. Sedz eni istā mari-
me dijs assimilamur qru felicitas i itellectiōe sua
rū eēntiaz existit ut z eodē. 10. colligif. C Hoc etiā
pbat rōnib^o pbi ibidē p sic. Illa e vā felicitas actu-
um hūanoz cui^o opatio e min^o ammixta prijs. sed
opatio speculatiua q e i nali pbia e talis respectu
pctice opatiōis z civilis. g felicitas q est fm specu-
lationē z cōtēplationē vitatis qlis est felicitas nā-
lis scie e vā felicitas. psequētia nota. maior et e ma-
nifesta apō pbm. 10. z 7° ethi. in fine. minor e nota
itellect^o speculatiu^o e simplex: z ei^o opatio simplex.
Intellect^o aut pctic^o z opatiu^o circa extrifeca agibi-
lia nō e simplex iquātū talis. Cōfirmat hec rō sic.
illa scia est vior felicitas ad quā psequēdā hō est p
se sufficiens nō idigēs extrifeco adiutorio: s; ad cō-
sequēdā felicitatē speculatiue scie hō est p se soluz
sufficiens. Ad cōsequēdaz felicitatē politicā nō est
sufficiens: imo mlto idiget extrifeco adiutorio. hō
eni p se sufficiens est speculari vitatē sine adiutorio
alteri^o. Ad puerfationē aut poli^o z ad vtutes mo-
rales exercēdas z ad iustitiam z leges exequēdas

nō est p se sufficiens ut notū ē: imo idiget mlris ad
iutorijs saltē idiget circa qz talia opes z cū qbus
cōmittet i iustitia cōmutatiua z qb^o distribuati di-
tributiua quare z c. C Itē illa est vā felicitas fm
quā e sūma z simplex delectatio itellect^o humani z
sūma pfectio ei^o: s; talis est speculatio vitaf q est p
bitus scientificos respectu pctici politici. g felici-
tas itēta i nali pbia q est speculatio vitaf est vā feli-
citas respectu felicitaf politicē. pna nota cū maio-
ri. qz vior felicitas i actib^o hūanis est q est simplici-
or z fm pteculā nobiliorē hois q est itellect^o specu-
latiu^o: ut patet 6° ethi. caplo de opatione scie ad
prudētiā. z sapie ad prudētiā: minor nota qz felici-
tas i politicis e bona puerfatio z iusta retributio
circa ptingētia in cōicatione tpali: s; felicitas i spe-
culatiuis e speculatio vitaf z sūma delectatio cir-
ca quā nō e labor: imo sine labore z sine amissione
prij pino crecit p quā hoies sunt felices z sūme
delectātes qm itellect^o simplex est z obm simplex
s. vitas scibilis z etna. Et pp h. qz deus sūme sim-
plex e vna sola z simplici gaudet delectatione que
e ifinita felicitas ei^o: ut dicit Ari. 10. ethi. caplo ul-
timo. Ex q sequit hoies equoce dici d hoie rōnali
z iurista. cū iurista nō sit hō nisi equoce. cū iurista
ultio sine hois sit puat^o: z h e qd Auer. dic in plo
go libri phisicorū. q hō equoce dī de hoie pfecto
p scias speculatiuas z de hoie i grate eas: sic dī eq-
uoce de hoie vo z picto: poli^o vo pseruationē ciui-
tatū itēdit. Cōe inqz bonū toti hūano gni ut grā
exēpli pacē in singulis ciuitatib^o. z h est qd dicit
Ari. de ea p ethicorū. cōe bonū vni ul plib^o ciuita-
tib^o methodus qdā itēdit. i. politica. Cōstat aut h
lōge ipfecti^o ee sup noiatis aia. s. itellectiua z alijs.
C Quarto arguit sic. illa scia q reddit hoies ma-
gis honorabiliores e nobilior. medicina est h^o. g
z c. tenet pna cū maiori. cui^o eni effectus nobilior e:
ipz qz nobili^o e. minor declaraf. na medicina semp
in sūmo honore fuit i tāti q sapie ps antigsimis
tpib^o hēbat: dijsqz pmi iuctores suos assignauit z
celo dicauit. uetustissim^o eni ille Esculapi^o qm ru-
dē adhuc z vulgarē hāc sciaz paulo sbtilius exco-
luit i deoz nūero recept^o ē: quē z filios machaonē
z polidariū: Domer^o vulnerib^o tmō ferro z me-
dicamētis mederi solitos ee pposuit. In secta vo
empyrica q i sicilia cepit a creōte agrigētino mul-
ti fuerūt q et i magno pēcio habitū sunt ut serapion
apolloni^o aliquāto post Eraclit^o tarētī^o. Quid di-
cā d secta rōnaliū q sūmi pbi claruerūt ut Pytha-
goras: Empedocles: Democrit^o: diuin^o ille byppo-
crates: chous: diocles: charisti^o: prassagoras: ero-
philus: crisippus: erastirat^o ei^o discipulus ex Ari.
filia nat^o: asclepiades themison. hi eni oēs sic dij
terrestres habitū sūt: vñ Boeti^o i p sue arisme^o de
pythagora sic ait: a nullo alif sua deā referēte pro-
bari nisi qz pythagoras dicit. Si uellē singloz lau-
des referre dies ad scribēduz nō sufficēt. C Qu^o
medicīne rōnalis scie nobilitas et hēri pōt si artis
pma icipiam^o referre: herastirat^o Anthioco rege
sanato cētū talētis donat^o ē a rege ptholomeo filio
ei^o. Antoni^o mussa diuo augusto tirsolactuce sana-
to statua aurea donat^o ē: pollicret^o sanato phallari
de tyrāno incredibili auri qstitate ab ipō donat^o ē.
Multos pte rea medicos celeberrimosqz: ex his
cassios carpitanos: artucios: albutios: rubrios: z 30
sextertia annua mercede his fuere apō pncipes.

eta fuit ex plinio et celfo. o dii boni q̄ pacto p̄nt legu
 lei nobiscū de nobilitate p̄tendē. cū etate n̄ra hanc
 artē p̄stātissimā hēam⁹ que oli anteq̄ in sciaz reda
 cta eēt: incōstās multus fuit: q̄ diuin⁹ ille Galienus
 medicorū p̄nceps et vir solertissim⁹ igenij Auicē. ut
 scripsit de eo 3° celi ex media p̄bia auxerunt.
 C̄tē 5° arguit sic. Illa notitia ul' cognitio q̄ est d̄
 reb⁹ ideterminatū variabilib⁹ et directiuo idigētib⁹
 ē det̄minata et irrōnabilis et nullo mō sciētifica eē
 pōt. Notitia iuris ciuilib⁹ ē h̄. ḡ et c. tenet p̄na cuz
 maiori q̄tū ad p̄^o ptē p̄ Arist. 5° ethi^o ē dicētē q̄
 ideterminati regula d̄z eē ideterminata. dat exem
 plū de regula lesbie edificatiōis quā optuit eē plū
 beā. et reddit cās. ad figurā enī lapis trāsmutat: qz
 enī lapides illi lesbie erāt diuersissimī nō poterāt
 in rectā figurā redigi. Ideo eorū regula obliq̄ erat.
 C̄d̄tū ad 2° ptē. s. q̄ nō possit eē sciētifica: p̄z qz
 scia ē de imutabilib⁹ et etnis. et p̄ n̄s nō ex varia
 bilib⁹ et ideterminatū. minor p̄z p̄ Ari. eodē 5° ethi^o
 ubi vult q̄ lex d̄z ul' iter ponit et nō p̄ticulariter. nā
 p̄ticularia infinita sūt q̄ a nob̄ cogsci nō p̄nt. et qz est
 ip̄a lex de actib⁹ humanis i q̄b⁹ ē ip̄o^o ul' uey di
 cere. utile est i aliq̄ p̄ticulari casu oppositū legis ob
 seruari. Id̄ idiget lex directiuo i talib⁹ casib⁹ p̄ticu
 larib⁹: q̄ directio sit p̄ iustū nāle: qd̄ ut ibi Arist. po
 nit eādē hēt potentiā ubiqz ex grā: lex ponit q̄ sig
 pegrini muros ciuitatū ascēdūt pena capitis puniā
 tur inuadētib⁹ hostib⁹ ciuitatē: pegrini muros ascen
 dūt et liberant ciuitatē ab hostib⁹: i isto casu lex ob
 seruari nō d̄z. s̄ iusto nāli dirigūt: qd̄ ē q̄ liberātes
 p̄iam debēt p̄miari. Un̄ leges varian̄ fm locorū
 cōmoditates. et ad libitū hoīuz. Leges enī Justi
 niani in gallia nihil ualēt. vñ assimilāt eas Aristō.
 in eodē 5° ethi. mēsuris sic dicēs. Nō enim eq̄les
 ubiqz vini et frumētī mēsure s̄z ubi qdē emunt̄ ma
 iores. ubi autem uendūtur minores. Similiter nō
 naturalia et humana iusta nō eadem ubiqz quia ne
 qz urbanitas. Idem Aristō. eodem 5° ubi pōit dif
 ferētīā iusti legalis et nālis inq̄t sic. Legale aut̄ qd̄
 ex p̄n̄ nihil differt sic aliū. qn̄ aut̄ ponit differt pu
 ta caprā sacrificare s̄z nō duas oues. Et 2° metha.
 inq̄t. Quātā vim hēbat qd̄ p̄suetū ē leges oīdūt. i
 q̄b⁹ fabularia et puerilia magis qdē ualēt cognitio
 ē de eis pp̄ p̄suetudinē et c. Lū ḡ medicina sit scia
 ut et dic̄ et dicēdis patebit erit p̄tatio: et nobilior
 tali hitu nō sciētifico. s. legali et c. C̄ pro decisione
 isti^o dubij ponit ista q̄. Medicina ē scia nobilis ual
 de nāli p̄bie subalternata q̄ in nobilitate iuri ciuili
 cōparāda nō est. cū iuris notitia nō scia. pp̄rie dici
 pōt: s̄z p̄tica qdā notitia: nullā h̄ns ad felicitatem
 munitā viā ut Licerōi placuit. Hec q̄ hēt duas par
 tes. Pro declaratiōe p̄me ē notādū q̄ medicina du
 pliciter sumit̄: vno mō p̄ hitu sciētifico p̄ dem̄ratio
 nem acq̄sita seu illa dem̄ratio sit qz ul' pp̄ qd̄: qz sic
 sumi possit nulli ē dubitū: p̄nt enī fieri et sūt i medi
 cina dem̄rationes a p̄ori et a posteriori ut patet in
 spiciētī codices Galieni et Auicē. uey tñ ē qz ut plu
 rimū. p̄cedit a posteriori ut et p̄tigit i scia nāli: et sic
 sumēdo medicinā ip̄a ē nāli scie s̄balternata a qua
 sua accipit p̄ncipia: nā nālis p̄ncipia sanitatū et egri
 tudinis hēt p̄siderare: cū p̄sideret ei⁹ subz qd̄ ē cor
 pus viuū. hēt et p̄ncipia talis s̄biecti considerare.
 Illa aut̄ q̄ sūt p̄ncipia s̄biecti sūt p̄ncipia passionū
 ei⁹. Et h̄ ē qd̄ p̄hs inq̄t i libello d̄ sensu et s̄fato cir
 ca p̄n̄: p̄limi medicorū qz. s. magis p̄bie artē medi

cie. p̄sequunt̄ nō solū exp̄imētis utētes s̄z cās inq̄
 rētes icipiūt mediciale p̄siderationē a nālib⁹. Istā
 medicinā h̄nt medici rōnales qz. s. sūt boni p̄bi nā
 les q̄b⁹ honor maxim⁹ ab hoīb⁹ d̄z exhiberi. Sunt
 enī sicut dii terrestres. vñ si atheniēses Esculapio
 p̄ herbarū cognitione statuā erexerūt tēplūz dei
 cōstituerūt et p̄ deo ip̄s h̄uerūt. Si ciues romanī:
 ut Octauio augusto ḡtificarent̄ antonio mussē me
 dico: cui⁹ opa ex ancipiti morbo p̄ualuerat. statuaz
 ere collato iuxta signū esculapij statuēūt: qd̄ nos
 rōnalib⁹ medicis et p̄sertis etate n̄ra medicorū p̄nci
 pi et itegerrimo p̄ho gerardo bolderio v̄onēsi facē
 deberem⁹: certe toto terrarū orbe ip̄s noie statua
 aurea dicari debēt. Sc̄do sumit̄ medicina p̄ hitu
 factiuo ex medicina p̄ mō s̄p̄ta ḡnat⁹. et sic sumē
 do ē ars et nō scia. pp̄e loquēdo d̄ scia. nā ars et scia
 sūt hit⁹ distincti ut 6° ethi. ponit Ari. et ista nō medi
 cina s̄z pot̄ medicatiua dici d̄z. Neqz mixt⁹ ē qz ab
 hitu tali sciētifico talis ars ḡnet̄. cum ab eo sumat
 maxias pp̄ones q̄b⁹ mediātib⁹ artifex de singula
 rib⁹ rōcinat̄. Istā ē ars mechanica q̄ ul' p̄sili emp̄y
 rici utunt̄. dixi ul' p̄sili qz eorū ars ex exp̄imētū ge
 nerat̄ ut p̄ metha. patet et nō ex hitu sciētifico: et ut
 p̄limū ars sic ḡnat̄. Et isti sūt q̄ faciūt n̄raz medici
 nā i vilissimo p̄cio hēri. vñ isti sūt ab urbib⁹ expel
 lēdi solo. s. exp̄imēto utētes: sic quōdā romāi fece
 rūt plinio referēte: et d̄ ista itellexit Auerrois col
 liget p̄ cū dixit medicinā esse artē mecha^{ca} aucte
 Aristō. Medicina aut̄ p̄ mō sumpta nullo mō ars
 mecha^{ca} dici d̄z. s̄z vā scia q̄ et subo differt a medi
 cina: 1° mō deā cū illa fūdet̄ i intellectu p̄tico qz cōsi
 liatiua a p̄ho 6° ethi. appellat̄. p̄^o vō i intellectu specu
 latiuo sic oēs alie scie: et pp̄terea a p̄ho sciētificus
 appellat̄. S̄z tūc ē difficultas quō scia p̄tica i itel
 lectu speculatiuo fundari pōt: R̄ndeo qz nō icōue
 nit sciaz p̄tica i intellectu speculatiuo fundari. neqz
 iō deā ē p̄tica qz in p̄tico intellectu fūdat̄: s̄z qz in
 p̄rim ordinat̄. hec p̄ magna pte accepta s̄t a plus
 qz 2° p̄ tegni. Ex q̄b⁹ patet: 2° ps̄ p̄nis qz. s. ius ciuī
 le nullo mō n̄re medicine i nobilitate cōparari pōt
 cū ei⁹ notitia nō scit scia. Nā scia ē hitus dem̄ratio
 ne acq̄sit⁹. et scire ē p̄ dem̄rationē itelligē. Isti autē
 iuriste nō itelligūt p̄ dem̄rationē cū ip̄i dem̄ratio
 nē penit̄ ignorēt. nullo ḡ mō scire p̄nt et maxie iu
 riscōsulti hui⁹ t̄pis n̄re dialetice oīno exp̄tes sine q̄
 ut sup̄ dixim⁹ nihil sciri pōt. vñ isti inuitunt̄ aucti
 b⁹ p̄scoz iuriscōsultorū et deā eorū s̄t uolūtaria. Lex
 enī ē uolūtarie posita ut p̄ celi dic̄ Ari. vñ statuta
 rij potius q̄z iuriscōsulti debēt appellari. P̄isci vō
 nō pp̄rie iuriscōsulti appellati sūt: sed iuris cōdito
 res et c. Juris enī cōsulti et legū itēp̄tes. p̄sci di
 co. ll. cōditores sūmi p̄bi ex media p̄bia leges hau
 riētes qz politicā artificialr acq̄rebāt. P̄rius enīz
 logicā adiscēbāt q̄ necia politico ē. vñ p̄ ethi. du
 bitat p̄hs nūquid moralis debeat uti p̄cessu qz. ul'
 p̄cessu pp̄ qd̄: et sic logica oī p̄ti moralis p̄bie ē ne
 cessaria. Post acq̄sitiōnē moralis scie ut p̄ficerent̄
 nāle p̄biam adiscēbāt. sine enī scia nāli et maxie si
 ne scia d̄ aia moralis p̄hs nihil p̄fecte itelligē pōt:
 imo ueluti belua ē. vñ usqz enī seip̄s cognoscē d̄z
 gnotisaphthon: qd̄ in tēplo orescij apollinis aure
 is lris inscriptū erat: qd̄ sine aie cognitōe minime
 fieri pōt. ex acq̄sitiōe nālis p̄bie sit acq̄sitiō v̄tutus
 oīum: ut clare themist⁹ declarat in p̄logo d̄ p̄bica
 auditōe. et 2° i p̄logo eiusdē libri. S̄z ad p̄ns suf

ficit de iustitia h̄ explanare circa quas maxie vsat̄
aus ciuile: q̄ iustitia p̄clarissima vtutū ē: z neqz he
sper̄ neqz lucifer ita amirabil: ut dic̄ Ari. 5° ethi.
p̄ cui^o explanatiōe audi v̄ba themisti^o q̄ sequūtur.
Themisti^o. videt̄ enī ad vtutes actiuas adipiscen
das scia nālis maximū h̄ie momētū p̄mū ad iusti
tiā. q̄n̄gdē c̄lta z reliq̄s ptes orbis vniuersi z sibi
iūicē cedē z suū amare queqz ordinē: eq̄litateqz ser
uare geome^{ca} plāe p̄spicim^o: vñ ab avaritia z possi
dēdi libidie nos faciet abhorretes. q̄ aut̄ nihil p̄fe
cte moralis z p̄r iuriste itelligē ualeāt sine scia de
aia. h̄ idē themisti^o i p̄logo libri de aia pulchre de
clarat dicēs. Et i ea scia q̄ ad aiaz ptinet bonū utrū
qz repies z p̄statiā dem̄randi z nāe nobilitatē. p̄stā
tiā ea rōne q̄ alie scie ab hac scia suā p̄statiā z certi
tudine reponūt. Nobilitatē idcirco qz cet̄is reb^o q̄
b^o format̄ mūdus i genitū aie fere antistat. q̄dnā il
la amirabili^o eē p̄t atqz diuini^o. vna enī cognitio
aie ad notitiā p̄tiet oīuz rez ad eāqz magnā atqz i
credibile h̄s momētū. Nulla enī p̄s p̄bie ē cui hec nō
p̄seruiat cui nō sit q̄comodissima: ac vtutes q̄des
negociosas actiuasqz facili^o p̄sequem^o: si subam at
qz vi aie cui^o ille seu decora q̄dā h̄destamētaqz s̄
h̄uerim^o p̄fcāz z cognitā. nāe v̄o atqz mūdi p̄tepla
tores exploratoresqz q̄ eē potim^o si nob̄ i grabit̄ ea
nā q̄ fōs atqz iūtiū sit oīm motuū fortasse z corp̄oz
oīuz p̄ferti aialitū atqz plātaz. z h̄ ē q̄d p̄hs ingt in
p̄logo d̄ aia. q̄ scia d̄ aia oēs alias excedit i nobi
litate subti z i dem̄randis certitudie eiūsqz cogni
tio ad vtatē oēs p̄ficē videt̄. Et tales fuerūt antiq̄
p̄bantes. q̄s enī suis atheniētib^o leges instituit nisi
solō vn^o ex septē grecie sapiētib^o. q̄s suis stargeris
leges cōposuit nisi Ari. Isti i gr̄ sūt sūmo honore p̄
sequēdi: nō tātū p̄ poli^{ca} q̄tū p̄ nālē z dinā eoz
p̄bia q̄ lōge p̄statiōz est poli^{ca}. z istoz legalis noti
tia ē scia i ḡbilior et ut puto medicia n̄ra rōnali p̄
rōnes sup̄ tactas. Cōclusio aut̄ maxie v̄ificat̄ de le
gali notitia q̄ pleni s̄ codices Iustinianū: cui^o d̄cā z
m̄ltoz iuriscōsultoz quorū d̄cā ip̄e aggregauit: s̄
m̄ltis m̄dacijs plena. Cōtra quos Licero loqtur
in plerisqz locis z maxie in ea orōne quā h̄uit s̄ ser
uiū sulpitiū p̄ lucio murena. ubi sic ingt. Q̄ q̄dē ser
ui sulpitiū ius ciuile didicisti nō dicā opaz p̄didisti:
s̄ illō dicā nullā eē i illa disciplina munitā ad p̄su
latū viā: z paucis it̄positū dic̄. In tā enī tenui scia
nulla dignitas eē p̄t. Res enī s̄ p̄ue p̄pe i singu
lis lris atqz it̄ptatiōib^o v̄boz occupate: ut i lege
fi. ff. Si q̄drupe. v̄ba text^o. mulā equ^o olfecit. v̄ba
glose. olfecit. i. nāsi ad cultū posuit. o mirabilis in
it̄ptatio. C̄ Itē exponētes q̄d noie femi ip̄ortat̄ in
quūt. Nota q̄ senu ē herba sicca. Infinitū silib^o s̄
plena q̄ scriptura digna nō s̄. S̄z hec sufficiāt pro
explanatiōe sup̄dictoz v̄boz Licerois. Postea s̄
dit Licero. Nā cū p̄ m̄lta p̄clare legib^o eēnt p̄stitu
ta ea iuriscōsultoz igēijs pleraqz corrupta atqz de
p̄uata s̄. z paz post s̄dit. Itaqz ut dixi dignitas
p̄sularis i illa scia nunq̄ fuit q̄ tota ex reb^o fict̄ cō
mētitijsqz constaret fraudis z stultitie plenissima.
Sapiēs enī nēo p̄t̄ existari i ea prudētia q̄ neqz
eē romā usqz. neqz rome reb^o plāz q̄qz ualet. Et
s̄dit. Itaqz si mihi hōi uehementer occupato sto
machū moueritis: triduo me iuriscōsultū eē p̄fite
bor. Ista v̄ba Licerois nō idurim^o ut p̄ ea tanq̄
p̄ locū ab aucte: uelim^o arguē: sed qz in eis v̄issime
rōnes s̄ p̄positū p̄cludētes. C̄ Ex q̄ legē q̄ si me

dic^o nō ē maioris ualoris q̄ obstetrix: ut. C. cōia d̄
legat̄. l. si duob^o. Existimat̄ enī a Iustinianō solidis
60. sic obstetrix iuriscōsultū t̄pis hui^o: q̄ uerū statu
toz it̄ptes legulei v̄boz uēditores appellant̄ cū
nō sint maioris ualoris p̄conib^o. sunt enī ip̄i n̄roz
p̄boz p̄cones. solidis duob^o sic z p̄cones existari
merent̄. Ex istis patet r̄sio ad argumēta sup̄ ad
ducta. C̄ Ad p̄m^o d̄i q̄ Licero it̄tellexit d̄ iure ciuili
artificialr̄ acq̄sito q̄ iuriste t̄pis hui^o carēt. Et dico
q̄ talis poli^{ca} nobilissima ē it̄er oēs scias actiuas.
z h̄ it̄tellexit Ari. p̄ ethi. ut tāḡ i 2° articulo ad p̄tē
negatiuā: nō aut̄ ē nobilior oib^o speculatiuis neqz
factiuis: qz nō n̄ra medicia rōnali: neqz nālī p̄bia
z dina q̄ bonū toti^o vniuersi p̄siderat deū. s̄. Et cū
d̄i i 2° arg. q̄ ip̄a ē archi. resp̄cū oīuz. dico q̄ ip̄a ar
chi. resp̄cū mecha. z q̄tū ad usū z q̄tū ad det̄mīa
tionē act^o: utit̄ enī fabuli: det̄minatqz ei^o actū ut q̄
talē faciat cultellū: speculatiuis v̄o p̄cipit q̄tūz ad
usū tm̄ z nō q̄tū ad act^o determinationē. P̄t̄ enīz
b̄n̄ p̄cipe q̄ legant̄ scie mathe. z dine: sed nō deter
minare eoz actū. nō enīz p̄cipit politic^o geometre:
q̄d de triāgulo p̄cludat. h̄ enī nō s̄biacet h̄uane uo
lūtati: s̄z depēdet ex ip̄a rez rōne: z iō dicit p̄hs q̄
poli^{ca} ordiat q̄s disciplinaz debitū eē in ciuitate.
z q̄s quā d̄eat adiscē z usqz ad q̄d t̄ps. C̄ Et qz pe
nes act^o elicitos attēdit nobilitas scie z nō penes
act^o impatos. elicīt^o aut̄ p̄statiō: ē i speculatiuis q̄s
i poli^{ca}. z h̄ ē q̄d p̄hs 6° ethi. ingt. Sapia honora
bilissimoz ē. Inconueniēs enī sigs sciaz poli^{ca} uel
prudētia studiosissima existimat̄ eē. Ex q̄ patet q̄
medicīne p̄fessores d̄ni merent̄ dici: iuriste v̄o p̄co
nes. C̄ Ad 3° d̄i q̄ h̄ v̄t̄ sit magis eligēda ip̄o eē z
viuē i ḡne moris: i ḡne enī moris eligibili^o ē mori
q̄ turpit̄ viuē: dign^o enī ē maiori laude q̄ p̄ vtutē
mori q̄ q̄ vitiose viuūt. In ḡne v̄o nāe est totū op̄
positū. qz i illo ḡne eligibili^o eē eē z viuē q̄ vtus cū
vniū sit suba. aliud v̄o acc̄ns. cū ḡ vnicuiqz sit ma
gis eēntiale gen^o nāe q̄ gen^o moris. seq̄ q̄ simplr̄
sit meli^o eē z viuē q̄ ē finis medicie q̄ vtuosuz eē
q̄d est finis legis. C̄ Ad 4° d̄i q̄ subm̄ iuris ciui
lis est vtus p̄ uolūtariā instōnē acq̄sibilis ul^o p̄ser
uabilis. subm̄ v̄o medicie ē corp^o h̄uanū itelligēdo
p̄ corp^o h̄uanū nō solū alterā p̄tē cōpositi: s̄z ip̄s to
tū. Sanitas enī z egritudo nō s̄dant̄ nisi i viuēte
ut dixim^o sup̄ ex snia Ari. i li^o d̄ s̄fu z s̄fato. z h̄ idē
d̄i i p̄ metha. sanāt̄ enī callias z socrates z c̄. Con
stat aut̄ q̄ hō nobilior ē vtus. Itē hō sanabilis z in
eē p̄seruabilis icludit eē aie: cū idēz sit eē utriusqz
corp̄is. s̄. z aie. eē aut̄ aie nobili^o ē q̄cūqz ei^o acc̄nte
q̄re z c̄. Dicam^o ḡ cū sacrosctā rōana ecclia q̄ me
dicia nobilior est iure ciuili: qz illa scia q̄ cōmēdat̄
ab ecclia est dignior nō cōmēdata: nā ut apl^o d̄c̄:
nō q̄ seip̄z cōmēdat ille p̄bat^o ē: s̄z quē d̄ns cōmen
dauit. medicia ē h̄: ut p̄s ecclia. 36. ca. ubi d̄i ho
nora medicū p̄ necessitatē: creauit enim eū altissi
mus: Nunq̄ aut̄ in sacris lris inuenit ius ciuile cō
mēdatū z c̄. Et sic ē finis hui^o q̄ōnis in q̄ meliores
ut potui rōes adduxi s̄z q̄ nā m̄ae regrēt. Discipli
nati enī ē intr̄ certitudine ingrē ingtū rei nā reci
pit. p̄ximū enī videt̄ mathe. p̄suadētē acceptare z
rhetoricū dem̄rationes exp̄tē. ut ethi. patet. istaz
q̄ōnē cōpilauit ego Nicolaus v̄nias theatin^o in ce
leberrimo gymnasio patauino dum publice ordi
narie p̄biam. 4° kal. martij. 1482.